

## **Forrai Erzsébet – Ladányi Erika – Gyuris Tamás**

### **A falugondnoki és tanyagondnoki szolgálatokról II.**

Az alábbiakban ismertetett felmérést az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium megbízásából a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Szociálpolitikai Főosztálya készítette 2005 tavaszán, önkitöltős kérdőívek alkalmazásával. Egyrészt vizsgáltuk a falugondnoki és tanyagondnoki szolgálatot működtető településeket (pl. a települések jellemzőit, a szolgáltatás létrehozásának körülményeit, a működő szolgáltatások sajátosságait stb.) annak érdekében, hogy országos képet kaphassunk e szolgáltatási formáról. E vizsgálat eredményeit a KAPOCS előző, 23. számában ismertettük.

Másrészt a felmérés során – az előzőek mellett, szintén önkitöltős kérdőívek segítségével – megkérdeztük a falugondnoki és tanyagondnoki szolgálatot működtető települések polgármestereit, jegyzőit és magukat a falugondnokokat, tanyagondnokokat is többek között a szolgáltatásról alkotott véleményükről, tapasztalataikról, benyomásaikról, valamint a szolgáltatás működtetésében betöltött szerepükről. A felmérés ezen részére vonatkozó eredményeket mutatja be jelen tanulmányunk.

#### **A falugondnokok és tanyagondnokok vélekedése a szolgáltatásról**

A falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatok felmérése kapcsán tehát egy külön kérdőíven kérdeztük magukat a falu- és tanyagondnokokat a szolgáltatással kapcsolatos véleményükről, tapasztalataikról. Összesen 257 fő falu- és tanyagondnokot kerestünk meg kérdőíveinkkel. A mintavétel logikája *szisztematikus mintavételi eljárás* volt, mely szerint: a falu- és tanyagondnoki szolgálatot működtető települések címlistáját megyék szerint rendeztük, majd az egyes megyéken belül a településeket ábécé-sorrendbe tettük, ezt követően megyénként a sorrendben az első helyen álló települést, majd minden harmadik települést választottuk ki. Az ily módon kiválasztott településeken kértük meg a falu- és tanyagondnokokat a vonatkozó kérdőív kitöltésére. A megadott határidőre összesen 110 kitöltött kérdőív érkezett vissza, a visszaküldési arány tehát 42,8%-os.

Az 1. számú táblázat tartalmazza az adatbázisunkban szereplő falu- és tanyagondnokok *regionális és településnagyság szerinti megoszlását*.

**1. sz. táblázat**

**Az adatbázisban szereplő falu- és tanyagondnokok regionális és településnagyság szerinti megoszlása**

| Régió              |    | A település lélekszáma (fő) |           |               |               |               |                 |                 |                 |                    | Összesen |
|--------------------|----|-----------------------------|-----------|---------------|---------------|---------------|-----------------|-----------------|-----------------|--------------------|----------|
|                    |    | 0-499                       | 500 – 999 | 1 000 – 1 999 | 2 000 – 4 999 | 5 000 – 9 999 | 10 000 – 19 999 | 20 000 – 49 999 | 50 000 – 99 999 | 100 000 és felette |          |
| Közép-Magyarország | fő | -                           | -         | -             | 2             | -             | -               | -               | -               | -                  | 2        |
|                    | %  | -                           | -         | -             | 40,0          | -             | -               | -               | -               | -                  | 1,8      |
| Közép-Dunántúl     | fő | 6                           | -         | 2             | -             | -             | -               | -               | -               | -                  | 8        |
|                    | %  | 8,6                         | -         | 18,2          | -             | -             | -               | -               | -               | -                  | 7,3      |
| Nyugat-Dunántúl    | fő | 13                          | 1         | 1             | -             | -             | -               | -               | -               | -                  | 15       |
|                    | %  | 18,6                        | 4,5       | 9,1           | -             | -             | -               | -               | -               | -                  | 13,6     |
| Dél-Dunántúl       | fő | 20                          | 7         | 1             | -             | -             | -               | -               | -               | -                  | 28       |
|                    | %  | 28,6                        | 31,8      | 9,1           | -             | -             | -               | -               | -               | -                  | 25,5     |
| Észak-Magyarország | fő | 25                          | 5         | 4             | -             | -             | -               | -               | -               | -                  | 34       |
|                    | %  | 35,7                        | 22,7      | 36,4          | -             | -             | -               | -               | -               | -                  | 30,9     |
| Észak-Alföld       | fő | 4                           | 2         | 1             | 1             | -             | -               | -               | -               | 2                  | 10       |
|                    | %  | 5,7                         | 9,1       | 9,1           | 20,0          | -             | -               | -               | -               | 100,0              | 9,1      |
| Dél-Alföld         | fő | 2                           | 7         | 2             | 2             | -             | -               | -               | -               | -                  | 13       |
|                    | %  | 2,9                         | 31,8      | 18,2          | 40,0          | -             | -               | -               | -               | -                  | 11,8     |
| Összesen           | fő | 70                          | 22        | 11            | 5             | -             | -               | -               | -               | 2                  | 110      |
|                    | %  | 100,0                       | 100,0     | 100,0         | 100,0         | -             | -               | -               | -               | 100,0              | 100,0    |

Láthatjuk az 1. számú táblázat adataiból, hogy négy településnagyság-kategóriából egyetlen kérdőív sem érkezett. A kérdőívek közel kétharmadát (63,6%) az ötszáz fő alatti településeken dolgozó falu- és tanyagondnokok küldték vissza.

A visszaérkezett kérdőívek száma és aránya alapján az észak-magyarországi (30,9%) és a dél-dunántúli (25,5%) régiókban tevékenykedő falu-és tanyagondnokok tekinthetők a legaktívabbnak. (Bár itt nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt sem, hogy e két régió meglehetősen sok települést – köztük kis lélekszámú települést – foglal magába, tehát a szisztematikus mintavétel során értelemszerűen e két régióból több település falu- és tanyagondnoka választódott ki.)

Az első kérdésünk arra vonatkozott, hogy a kérdőívet kitöltő falu- és tanyagondnokok véleménye szerint *kinek, kiknek milyen mértékben kell, hogy segítséget nyújtsanak*. E kérdés esetében a hatfokú skála 1-es értéke jelezte, ha adott személynek vagy csoportnak egyáltalán nem kell, hogy segítséget nyújtson a falu-, illetve tanyagondnok, a 6-os érték pedig, ha teljes

mértékben szükséges a segítségnyújtás. A falu- és tanyagondnokok által jelölt értékeket a 2. számú táblázatban foglaltuk össze.

## 2. sz. táblázat

*A falu- és tanyagondnokok által segített személyek és csoportok esetén kapott pontszámok*

| A segítséget igénybe vevő személy / csoport | Válaszadók száma | Átlagos érték | Leggyakoribb érték | 1-es értéket választók száma |            | 6-os értéket választók száma |             |
|---------------------------------------------|------------------|---------------|--------------------|------------------------------|------------|------------------------------|-------------|
|                                             |                  |               |                    | fő                           | %          | fő                           | %           |
| polgármester                                | 107              | 4,28          | 6                  | 4                            | 3,6        | 36                           | 32,7        |
| jegyző                                      | 106              | 3,92          | 6                  | 6                            | 5,5        | 25                           | 22,7        |
| idős emberek                                | 109              | <b>5,83</b>   | 6                  | 1                            | 0,9        | 95                           | <b>86,4</b> |
| gyermekes családok                          | 108              | 5,47          | 6                  | -                            | -          | 68                           | 61,8        |
| munkanélküliek                              | 104              | 4,51          | 6                  | 1                            | 0,9        | 33                           | 30,0        |
| szegények                                   | 103              | 5,05          | 6                  | -                            | -          | 49                           | 44,5        |
| romák                                       | 89               | 4,54          | 6                  | 4                            | 3,6        | 35                           | 31,8        |
| munkavállalók                               | 96               | <b>3,23</b>   | 3                  | 10                           | <b>9,1</b> | 6                            | 5,5         |
| a polgármesteri hivatal munkatársai         | 107              | 3,99          | 3                  | 5                            | 4,5        | 24                           | 21,8        |
| betegek                                     | 108              | 5,77          | 6                  | -                            | -          | 88                           | 80,0        |
| fogyatékossgal élők                         | 106              | 5,82          | 6                  | -                            | -          | 92                           | 83,6        |
| fiatalok                                    | 104              | 4,28          | 4                  | 4                            | 3,6        | 25                           | 22,7        |
| rászoruló                                   | 107              | 5,73          | 6                  | -                            | -          | 86                           | 78,2        |
| teljes lakosság                             | 106              | 4,70          | 6                  | 2                            | 1,8        | 37                           | 33,6        |
| családon belül bántalmazott gyermekek       | 96               | 4,75          | 6                  | 5                            | 4,5        | 50                           | 45,5        |
| családon belül bántalmazott felnőttek       | 95               | 4,38          | 6                  | 7                            | 6,4        | 37                           | 33,6        |
| védőnő                                      | 104              | 4,34          | 6                  | 3                            | 2,7        | 28                           | 25,5        |
| pedagógusok                                 | 104              | 4,24          | 4                  | 3                            | 2,7        | 27                           | 24,5        |
| házi orvos                                  | 107              | 4,53          | 6                  | 3                            | 2,7        | 38                           | 34,5        |
| gyermekjóléti szolgálat munkatársai         | 103              | 4,89          | 6                  | -                            | -          | 47                           | 42,7        |
| családsegítő szolgálat munkatársai          | 101              | 4,85          | 6                  | 2                            | 1,8        | 45                           | 40,9        |

Láthatjuk a 2. számú táblázatból, hogy az egyes személyek, illetve csoportok esetében eltérő a válaszadók száma. Mivel az eltérés nem nevezhető jelentősnek, adataink összehasonlítása lehetséges. Azt tapasztaljuk, hogy a válaszadó falu- és tanyagondnokok véleménye szerint leginkább az idős embereknek kell segítséget nyújtaniuk, esetükben a legmagasabb az átlagos pontszám (5,83). Ezt követi szintén magas átlagos pontszámmal a fogyatékossgal élők (5,82) és a betegek (5,77), valamint a rászoruló (5,73) és szegények csoportja (5,05). Tehát az itt felsorolt személyekről, csoportokról gondolják azt a falu- és tanyagondnokok, hogy teljes mértékben segítséget kell nyújtaniuk számukra. Ugyanakkor a munkavállalókról azt gondolják, hogy ők szorulnak legkevésbé a segítségükre, az itt adott átlagos pontszám a legalacsonyabb (3,23).

Ha az 1-es érték gyakoriságát nézzük (vagyis azt, hogy mely csoport esetében a legmagasabb azon kitöltők száma, akik szerint egyáltalán nem kell segítséget nyújtania a falu- és tanyagondnoknak), azt találjuk, hogy ebben a megközelítésben is a munkavállalók csoportja „vezet” (9,1%), ugyanakkor szükséges észrevenni, hogy e csoportot a családon belül

bántalmazott felnőttek (6,4%) követik. A 6-os érték a legmagasabb átlagos értéknél tapasztaltakhoz hasonlóan az idős emberek esetében a leggyakoribb (86,4%), és ugyancsak nagy arányban jeleik meg az a fogyatékossgal élők (83,6%), betegek (80,0%) és rászoruló (78,2%) csoportjánál.

Az ezt követő kérdésünk arra vonatkozott, hogy a kérdőívet kitöltő *falu- és tanyagondnokok jelenleg kinek, kiknek milyen mértékben nyújtanak segítséget*. Ez esetben is azt kértük, hogy egy hatfokozatú skálán jelöljék az adott személynek, illetve csoportnak nyújtott segítség mértékét. A skála 1-es értéke jelentette, ha az adott személynek vagy csoportnak egyáltalán nem nyújt jelenleg segítséget, a 6-os érték pedig, ha teljes mértékben segítséget nyújt. A falu- és tanyagondnokok által adott válaszokat a 3. számú táblázat mutatja.

### 3. sz. táblázat

*A falu- és tanyagondnokok által jelenleg segített személyek és csoportok esetén kapott pontszámok*

| A segítséget igénybe vevő személy / csoport | Válaszadók száma | Átlagos érték | Leggyakoribb érték | 1-es értéket választók száma |             | 6-os értéket választók száma |             |
|---------------------------------------------|------------------|---------------|--------------------|------------------------------|-------------|------------------------------|-------------|
|                                             |                  |               |                    | fő                           | %           | fő                           | %           |
| polgármester                                | 105              | 4,39          | 6                  | 5                            | 4,5         | 33                           | 30,0        |
| jegyző                                      | 405              | 4,00          | 6                  | 7                            | 6,4         | 27                           | 24,5        |
| idős emberek                                | 108              | <b>5,73</b>   | 6                  | -                            | -           | 85                           | <b>77,3</b> |
| gyermekes családok                          | 105              | 5,22          | 6                  | -                            | -           | 55                           | 50,0        |
| munkanélküliek                              | 102              | 4,33          | 6                  | 2                            | 1,8         | 30                           | 27,3        |
| szegények                                   | 101              | 4,70          | 6                  | 1                            | 0,9         | 42                           | 38,2        |
| romák                                       | 85               | 4,16          | 6                  | 5                            | 4,5         | 27                           | 24,5        |
| munkavállalók                               | 98               | <b>3,18</b>   | 3                  | 14                           | 12,7        | 7                            | 6,4         |
| a polgármesteri hivatal munkatársai         | 106              | 4,00          | 3                  | 4                            | 3,6         | 23                           | 20,9        |
| betegek                                     | 106              | 5,71          | 6                  | -                            | -           | 82                           | 74,5        |
| fogyatékossgal élők                         | 103              | 5,51          | 6                  | -                            | -           | 70                           | 63,6        |
| fiatalok                                    | 103              | 4,26          | 6                  | 2                            | 1,8         | 27                           | 24,5        |
| rászoruló                                   | 105              | 5,51          | 6                  | -                            | -           | 71                           | 64,5        |
| teljes lakosság                             | 105              | 4,54          | 6                  | 4                            | 3,6         | 36                           | 32,7        |
| családon belül bántalmazott gyermekek       | 89               | 3,93          | 6                  | 15                           | 13,6        | 30                           | 27,3        |
| családon belül bántalmazott felnőttek       | 90               | 3,62          | 6                  | 16                           | <b>14,5</b> | 21                           | 19,1        |
| védőnő                                      | 103              | 4,07          | 6                  | 8                            | 7,3         | 26                           | 23,6        |
| pedagógusok                                 | 103              | 4,11          | 5                  | 9                            | 8,2         | 23                           | 20,9        |
| házi orvos                                  | 105              | 4,34          | 6                  | 6                            | 5,5         | 32                           | 29,1        |
| gyermekjóléti szolgálat munkatársai         | 102              | 4,63          | 6                  | 3                            | 2,7         | 39                           | 35,5        |
| családsegítő szolgálat munkatársai          | 100              | 4,60          | 6                  | 3                            | 2,7         | 37                           | 33,6        |

Láthatjuk a 3. számú táblázat adataiból, hogy az adatfelvétel idején a falu- és tanyagondnokok leginkább az idős embereknek nyújtanak segítséget, az átlagos érték ebben az esetben 5,73.

Az átlagos értékek sorrendjében ezt követi a betegek (5,71), a fogyatékossgal élők (5,51), a rászoruló (5,51) és a gyermekes családok csoportja (5,22), tehát az idős emberek mellett ők azok, akiknek a falu- és tanyagondnokok leginkább segítséget nyújtanak. Az előző táblázat adataihoz viszonyítva – mely azt tartalmazza, hogy a falu- és tanyagondnok szerint kinek, kiknek kellene leginkább segítséget nyújtaniuk – ezen adatokat, azt tapasztaljuk, hogy az első helyen mindkét esetben az idős emberek csoportja áll. Szintén egybeesést tapasztalhatunk a fogyatékossgal élők, a betegek, valamint a rászoruló esetében is.

Az előző – 2. számú – táblázatban azt láthattuk, hogy a munkavállalók csoportjáról gondolják legkevésbé a falu- és tanyagondnokok, hogy számukra segítséget kellene nyújtaniuk, ami ebben az esetben is – 3. számú táblázat – megerősítve látszik, hiszen a munkavállalóknál tapasztaljuk a legalacsonyabb átlagos értéket (3,18).

Ha az 1-es érték gyakoriságát nézzük (tehát azt, hogy mely csoport esetében a legmagasabb azon kitöltők száma, akiknek egyáltalán nem nyújt segítséget a falu- és tanyagondnok) az adatfelvétel idején, azt találjuk, hogy a családon belül bántalmazott felnőttek (14,5%) esetében a legmagasabb. Ezt követi a családon belül bántalmazott gyermekek esetében kapott 1-es értékek aránya (13,6%), majd a munkavállalóké (12,7%). A 6-os érték gyakorisága itt is megegyezik a legmagasabb átlagos értéknél – és az előző táblázat adatainál – tapasztaltakkal, azaz az idős emberek esetében a leggyakoribb (77,3%), és ugyancsak magas betegek (74,5%), a rászoruló (64,5%) és a fogyatékossgal élők (63,6%), csoportjánál.

Arra a kérdésre, hogy *a falu- és tanyagondnokok szerint a település lakossága mennyire tartja a településen felmerülő problémákra megfelelő megoldásnak a tevékenységüket*, összesen 103 választ kaptunk. E kérdésnél szintén hatfokozatú skálát alkalmaztunk, melynek 1-es értéke azt jelölte, ha a kitöltő szerint ezt egyáltalán nem tartja megfelelő megoldásnak a lakosság, a 6-os értéke pedig azt, ha teljes mértékben megfelelőnek tartja. A válaszok 5,15 pontos átlagos értéket mutatnak, a leggyakoribb válasz az 5-ös volt. Az 1-es értéket egyetlen válaszadó sem jelölte meg, míg a 6-os értéket 38 válaszadó (34,5%).

Következő kérdésünkre, mely így hangzott: „A település lakossága mennyire tartja hasznosnak a tevékenységüket?”, összesen 109 falu-, illetve tanyagondnok válaszolt. E kérdésnél szintén hatfokozatú skálát alkalmaztunk, melynek 1-es értéke azt jelölte, hogy a

lakosság egyáltalán nem tartja hasznosnak, a 6-os érték pedig azt, ha teljes mértékben hasznosnak tartja. Az átlagos pontszám ebben az esetben 5,4, a leggyakrabban jelölt érték pedig a 6-os volt. Az 1-es értéket senki sem, míg a 6-os értéket 58 válaszadó (52,7%) jelölte meg.

Azzal kapcsolatban, hogy *a falu- és tanyagondnokok szerint a település lakossága milyen mértékben tartja megfelelőnek az általuk nyújtott szolgáltatás minőségét*, összesen 108 válasz érkezett. Ebben az esetben a hatfokozatú skála 1-es értéke jelentette azt, hogy a lakosság egyáltalán nem tartja megfelelő minőségűnek a szolgáltatást, a 6-os érték pedig azt, hogy teljes mértékben megfelelő minőségűnek tartja. Itt az átlagos érték 5,08, a leggyakoribb válasz a 6-os érték volt. Ez esetben sem jelölte meg egy válaszadó sem az 1-es értéket, míg a 6-osat 30 fő (27,3%).

Kérdést tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy a falu- és tanyagondnokok szerint *az átlaghoz képest kik jutnak könnyebben, gyorsabban falu- és tanyagondnoki segítséghez*. Az ugyancsak hatfokozatú skála 1-es értéke jelölte, ha az adott személy vagy csoport a falu- és tanyagondnok véleménye szerint egyáltalán nem jut könnyen, gyorsan, a 6-os érték pedig, ha nagyon könnyen, nagyon gyorsan jut segítséghez. A részletes adatokat a 4. számú táblázat mutatja.

#### 4. sz. táblázat

*A falu- és tanyagondnokok szerint az átlaghoz képest kik jutnak könnyebben, gyorsabban falu- és tanyagondnoki segítséghez*

| A segítséget igénybe vevő személy / csoport | Válaszadók száma | Átlagos érték | Leggyakoribb érték | 1-es értéket választók száma |     | 6-os értéket választók száma |             |
|---------------------------------------------|------------------|---------------|--------------------|------------------------------|-----|------------------------------|-------------|
|                                             |                  |               |                    | fő                           | %   | fő                           | %           |
| idős emberek                                | 107              | 5,72          | 6                  | -                            | -   | 81                           | 73,6        |
| gyermekes családok                          | 106              | 5,23          | 6                  | -                            | -   | 52                           | 47,3        |
| munkanélküliek                              | 102              | 4,20          | 4                  | 2                            | 1,8 | 25                           | 22,7        |
| szegények                                   | 99               | 4,79          | 6                  | 1                            | 0,9 | 40                           | 36,4        |
| romák                                       | 83               | 4,23          | 6                  | 6                            | 5,5 | 27                           | 24,5        |
| munkavállalók                               | 97               | 3,35          | 3                  | 8                            | 7,3 | 6                            | 5,5         |
| a polgármesteri hivatal munkatársai         | 99               | 4,28          | 6                  | 5                            | 4,5 | 26                           | 23,6        |
| betegek                                     | 104              | <b>5,75</b>   | 6                  | -                            | -   | 84                           | <b>76,4</b> |
| fogyatékossgal élők                         | 101              | 5,63          | 6                  | -                            | -   | 73                           | 66,4        |
| fiatalok                                    | 101              | 4,10          | 5                  | 4                            | 3,6 | 18                           | 16,4        |
| rászoruló                                   | 106              | 5,49          | 6                  | -                            | -   | 71                           | 64,5        |
| teljes lakosság                             | 102              | 4,37          | 4                  | 5                            | 4,5 | 25                           | 22,7        |
| családon belül bántalmazott gyermekek       | 90               | 4,17          | 6                  | 8                            | 7,3 | 29                           | 26,4        |
| családon belül bántalmazott felnőttek       | 89               | 3,90          | 6                  | 7                            | 6,4 | 22                           | 20,0        |

|                           |    |             |   |           |             |   |     |
|---------------------------|----|-------------|---|-----------|-------------|---|-----|
| a rámenősek               | 92 | 2,85        | 1 | 24        | 21,8        | 6 | 5,5 |
| a falu befolyásos emberei | 96 | <b>2,70</b> | 1 | <b>31</b> | <b>28,2</b> | 5 | 4,5 |
| a szemérmesek             | 96 | 2,90        | 3 | 20        | 18,2        | 2 | 1,8 |

A 4. számú táblázat adatainak tanúsága szerint a betegek jutnak legkönnyebben, leggyorsabban falu- és tanyagondnoki segítséghez (5,75), ugyanakkor legkevésbé a falu befolyásos emberei (2,70). Ezzel teljesen szinkronban van az 1-es és a 6-os értéket választók aránya, hiszen a betegek csoportja esetében nem találunk olyan kitöltőt, aki az 1-es értéket jelölte volna meg (ahogyan egyébként az idős emberek, gyermekes családok, fogyatékkal élők és rászorulóknak esetében sem), ugyanakkor a falu befolyásos emberei kapcsán a válaszadók több mint egynegyede (28,2%) az 1-es értéket jelölte meg.

Kérdést tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy a felmérésben szereplő falu- és tanyagondnokok  *mennyire érzik magukat alkalmasnak a falu- vagy tanyagondnoki feladatok ellátására*. A kérdésre 109 fő falu- és tanyagondnok válaszolt. Ez esetben is azt kértük, hogy egy hatfokozatú skálán jelöljék válaszukat, melyen az 1-es érték jelentette, ha a válaszadó egyáltalán nem, a 6-os pedig, ha teljes mértékben alkalmasnak érzi magát a falu- vagy tanyagondnoki feladat ellátására. A kapott átlagos érték 5,28, a leggyakrabban megjelölt érték pedig a 6-os. E kérdésnél sem az 1-es, sem a 2-es értéket nem választották, míg a 6-os értéket 50-en (45,5%).

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a falu- és tanyagondnokok  *hogyan tekintenek önmagukra*. Ebben az esetben is a hatfokozatú skála módszerét alkalmaztuk, melynek segítségével az általunk felsorolt állításokat kellett értékelnie a válaszadónak. Az 1-es érték jelentette, ha egyáltalán nem tekint az adott módon önmagára, a 6-os érték pedig, ha teljes mértékben az adott módon tekint önmagára. A válaszokat az 5. számú táblázat mutatja.

#### 5. sz. táblázat

*A falu- és tanyagondnokok vélekedése önmagukról I.*

| A falu- és tanyagondnok úgy tekint önmagára mint... | Válaszadók száma | Átlagos érték | Leggyakoribb érték | 1-es értéket választók száma |             | 6-os értéket választók száma |             |
|-----------------------------------------------------|------------------|---------------|--------------------|------------------------------|-------------|------------------------------|-------------|
|                                                     |                  |               |                    | fő                           | %           | fő                           | %           |
| önkormányzati munkatársra                           | 103              | 4,83          | 6                  | 2                            | 1,8         | 43                           | 39,1        |
| a lakosság által megbízott segítőre                 | 107              | <b>5,44</b>   | 6                  | 1                            | 0,9         | 67                           | <b>60,9</b> |
| a faluvezetés bizalmi emberére                      | 97               | 4,32          | 6                  | 8                            | 7,3         | 26                           | 23,6        |
| a falu sofőrjére                                    | 98               | <b>3,62</b>   | 6                  | 19                           | <b>17,3</b> | 23                           | 20,9        |
| a falu mindenesére                                  | 101              | 5,11          | 6                  | 4                            | 3,6         | 58                           | 52,7        |

Az 5. számú táblázat adatai alapján azt láthatjuk, hogy a falu- és tanyagondnokok jellemzően a lakosság által megbízott segítőknek tekintik magukat, hiszen ez esetben az átlagos pontszám 5,44. A legkevésbé tekintenek úgy magukra, mint a falu sofőrjére, ez esetben az átlagos pontszám 3,62. Láthatjuk, hogy az 1-es, illetve a 6-os értékeket választók száma és aránya is ezt erősíti meg.

Kérdést tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy a felmérésben szereplő *falu- és tanyagondnokok mit gondolnak arról, hogy a település lakossága mennyire bízik bennük*. Erre a kérdésre mind a 110 fő falu- és tanyagondnok válaszolt. A skála 1-es értéke a teljes bizalmatlanságot, a 6-os pedig a teljes bizalmat jelölte. Az átlagos érték 5,33, a leggyakrabban megjelölt érték pedig az 5-ös volt. E kérdés kapcsán egyetlen válaszadó sem jelölte meg sem az 1-es, sem a 2-es értéket, míg a 6-osat 48-an (43,6%).

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a kitöltők *hogyan vélekednek a tanya- és falugondnoki szolgálatok különböző aspektusairól*. A skálán ez esetben az 1-es érték jelentette, ha adott szempont, illetve körülmény egyáltalán nem megfelelő, a 6-os érték pedig, ha teljes mértékben megfelelő. A válaszok megoszlását a 6. számú táblázat mutatja.

#### 6. sz. táblázat

*A falu- és tanyagondnokok véleménye a szolgálat különböző jellemzőiről*

| A kitöltő véleménye szerint milyen mértékben megfelelő a tanya- és falugondnoki szolgálat... | Válaszadók száma | Átlagos érték | Leggyakoribb érték | 1-es értéket választók száma |     | 6-os értéket választók száma |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------------|--------------------|------------------------------|-----|------------------------------|------|
|                                                                                              |                  |               |                    | fő                           | %   | fő                           | %    |
| finanszírozásának mértéke                                                                    | 107              | 3,71          | 4                  | 5                            | 4,5 | 6                            | 5,5  |
| a szolgáltatás hasznossága                                                                   | 110              | 5,65          | 6                  | -                            | -   | 78                           | 70,9 |
| a szolgáltatások jellege                                                                     | 108              | 5,19          | 5                  | -                            | -   | 44                           | 40,0 |
| a szolgáltatások színvonala                                                                  | 108              | 5,02          | 5                  | -                            | -   | 27                           | 24,5 |

Láthatjuk a 6. számú táblázat adataiból, hogy a falu- és tanyagondnokok leginkább megfelelőnek a szolgáltatás hasznosságát tartják (5,65), ezt követi a szolgáltatások jellege (5,19), majd a szolgáltatások színvonala (5,02), végül pedig a finanszírozás mértéke (3,71). A szélső értékek gyakoriságát tekintve azt láthatjuk, hogy a finanszírozás mértéke kivételével nem választottak 1-es értéket a kitöltők, míg a 6-os érték választása a szolgáltatás hasznossága esetében a legmagasabb (70,9%).

Kíváncsiak voltunk, hogy *a falu- és tanyagondnokok mit gondolnak arról, mitől lehetne megfelelőbb az általuk nyújtott szolgáltatás*. A skála 1-es értéke ebben az esetben azt takarta,

ha az adott szempont indifferens a szolgáltatás szempontjából, a 6-os érték pedig, ha teljes mértékben befolyásolja a szolgáltatást. A falu- és tanyagondnokok válaszait a 7. számú táblázatban láthatjuk.

**7. sz. táblázat**

**Mitől lehetne megfelelőbb a szolgáltatás a falu- és tanyagondnokok véleménye szerint?**

| Megfelelőbb lenne a tanya- és falugondnoki szolgáltatás, ... | Válaszadók száma | Átlagos érték | Leggyakoribb érték | 1-es értéket választók száma |      | 6-os értéket választók száma |      |
|--------------------------------------------------------------|------------------|---------------|--------------------|------------------------------|------|------------------------------|------|
|                                                              |                  |               |                    | fő                           | %    | fő                           | %    |
| ha több pénz lenne rá                                        | 109              | 5,45          | 6                  | -                            | -    | 72                           | 65,5 |
| ha megfelelőbb lenne a tanya- vagy falugondnok képzettsége   | 104              | 3,50          | 4                  | 18                           | 16,4 | 13                           | 11,8 |
| ha többféle szolgáltatást nyújtana                           | 106              | 4,20          | 5                  | 9                            | 8,2  | 22                           | 20,0 |
| ha több ember tudná igénybe venni                            | 106              | 4,46          | 6                  | 8                            | 7,3  | 33                           | 30,0 |
| ha minden lakos számára elérhető lenne                       | 104              | 4,06          | 6                  | 17                           | 15,5 | 35                           | 31,8 |
| ha megfelelőbb eszközökkel rendelkezne                       | 105              | 4,99          | 6                  | 5                            | 4,5  | 55                           | 50,0 |

A 7. számú táblázat adatainak tanúsága szerint a falu- és tanyagondnokok véleménye az, hogy leginkább a szolgáltatásra fordítható pénzösszeg emelkedése eredményezné a szolgáltatás megfelelőbb voltát, ez esetben az átlagos pontszám 5,45, és e tényezőnél a legmagasabb a 6-os értéket választók aránya is (65,5%). Ugyanakkor azt gondolják, hogy legkevésbé a képzettségük befolyásolja a szolgálat megfelelő működését, e szempont kapta a legalacsonyabb átlagos értéket (3,50), és ez esetben a legmagasabb az 1-es értéket választók aránya is (16,4%).

A felmérés során arra vonatkozóan is tettünk fel kérdéseket, hogy *a falu- és tanyagondnokok szerint mennyire bíznak bennük a különböző személyek, illetve csoportok tagjai*. Az alkalmazott skála 1-es értéke jelentette azt, hogy az adott személy, illetve az adott csoport tagjai egyáltalán nem, a 6-os érték pedig azt, hogy teljes mértékben bíznak a falu- vagy tanyagondnokban. A kapott válaszok részletes adatait a 8. számú táblázat mutatja.

**8. sz. táblázat**

**A falu- és tanyagondnok véleménye szerint mennyire bíznak benne a felsorolt személyek, illetve csoportok tagjai**

| Mennyire bízik Önben a...             | Válaszadók száma | Átlagos érték | Leggyakoribb érték | 1-es értéket választók száma |     | 6-os értéket választók száma |      |
|---------------------------------------|------------------|---------------|--------------------|------------------------------|-----|------------------------------|------|
|                                       |                  |               |                    | fő                           | %   | fő                           | %    |
| polgármester                          | 109              | 5,50          | 6                  | -                            | -   | 76                           | 69,1 |
| jegyző                                | 109              | 5,41          | 6                  | -                            | -   | 68                           | 61,8 |
| idős emberek                          | 110              | 5,74          | 6                  | -                            | -   | 85                           | 77,3 |
| gyermekes családok                    | 108              | 5,42          | 6                  | -                            | -   | 59                           | 53,6 |
| munkanélküliek                        | 108              | 4,99          | 6                  | -                            | -   | 43                           | 39,1 |
| szegények                             | 106              | 5,34          | 6                  | 1                            | 0,9 | 58                           | 52,7 |
| romák                                 | 86               | 4,76          | 6                  | 4                            | 3,6 | 34                           | 30,9 |
| munkavállalók                         | 103              | 4,52          | 5                  | 2                            | 1,8 | 26                           | 23,6 |
| a polgármesteri hivatal munkatársai   | 109              | 5,49          | 6                  | -                            | -   | 66                           | 60,0 |
| betegek                               | 107              | <b>5,78</b>   | 6                  | -                            | -   | 85                           | 77,3 |
| fogyatékossgal élők                   | 106              | 5,63          | 6                  | -                            | -   | 78                           | 70,9 |
| fiatalok                              | 105              | 5,03          | 6                  | 1                            | 0,9 | 43                           | 39,1 |
| rászoruló                             | 106              | 5,68          | 6                  | -                            | -   | 76                           | 69,1 |
| teljes lakosság                       | 108              | 5,08          | 5                  | 1                            | 0,9 | 32                           | 29,1 |
| családon belül bántalmazott gyermekek | 92               | 4,57          | 6                  | 7                            | 6,4 | 36                           | 32,7 |
| családon belül bántalmazott felnőttek | 90               | 4,34          | 6                  | 7                            | 6,4 | 28                           | 25,5 |
| védőnő                                | 106              | 5,20          | 6                  | 1                            | 0,9 | 58                           | 52,7 |
| pedagógusok                           | 105              | 5,26          | 6                  | 1                            | 0,9 | 58                           | 52,7 |
| házi orvos                            | 109              | 5,43          | 6                  | -                            | -   | 68                           | 61,8 |
| gyermekjóléti szolgálat munkatársai   | 107              | 5,50          | 6                  | 4                            | 3,6 | 70                           | 63,6 |
| családsegítő szolgálat munkatársai    | 107              | 5,43          | 6                  | 1                            | 0,9 | 68                           | 61,8 |

A 8. számú táblázat adatai szerint, a falu- és tanyagondnokok úgy látják, hogy leginkább a betegek bíznak bennünk, ez esetben az átlagos érték 5,78. Ezt követi – szintén magas átlagos értékkel – az idős emberek (5,74) és a fogyatékossgal élők (5,63) csoportja. Ezen adatokat erősíti a 6-os értéket választók aránya is a vonatkozó csoportoknál. A polgármester és a jegyző is bízik a falu- és tanyagondnokokban a kitöltők válasza szerint, hiszen az esetükben kapott átlagos értékek: 5,50 és 5,41. Láthatjuk továbbá, hogy több felsorolt személy, illetve csoport esetében egyetlen kitöltő sem jelölte meg az 1-es értéket, esetükben tehát nem gondolják azt a falu- és tanyagondnokok, hogy egyáltalán nem bíznak bennük.

Megkérdeztük továbbá a kérdőívet kitöltő falu- és tanyagondnokoktól, hogy az általunk felsorolt szakemberek közül *kivel, kikkel állnak kapcsolatban*. Természetesen több válasz megjelölésére is lehetőségük volt (lásd 9. számú táblázat).

**9. sz. táblázat**

**A falu- és tanyagondnokok különböző szakemberekkel való kapcsolata**

| Kapcsolatban áll-e...                                            | Az adott szakemberrel kapcsolatban álló falu- és tanyagondnokok |              |
|------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|--------------|
|                                                                  | száma (fő)                                                      | aránya (%)   |
| a polgármesterrel?                                               | 105                                                             | 95,5         |
| a jegyzővel?                                                     | 105                                                             | 95,5         |
| a polgármesteri hivatal munkatársaival?                          | 110                                                             | 100,0        |
| az óvodavezetővel?                                               | 97                                                              | 88,2         |
| az óvónővel?                                                     | 87                                                              | 79,1         |
| az iskolaigazgatóval?                                            | 94                                                              | 85,5         |
| a pedagógussal?                                                  | 81                                                              | 73,6         |
| a teleház vezetőjével?                                           | 30                                                              | 27,3         |
| a művelődési ház munkatársaival?                                 | 43                                                              | 39,1         |
| a könyvtárossal?                                                 | 55                                                              | 50,0         |
| a háziorvossal?                                                  | 105                                                             | 95,5         |
| a körzeti nővérrel?                                              | 54                                                              | 49,1         |
| a védőnővel?                                                     | 88                                                              | 80,0         |
| a gyermekjóléti szolgálat munkatársaival?                        | 89                                                              | 80,9         |
| a családsegítő szolgálat munkatársaival?                         | 80                                                              | 72,7         |
| a munkaügyi központ előadóival?                                  | 32                                                              | 29,1         |
| a házi gondozóval?                                               | 62                                                              | 56,4         |
| az idősek klubja munkatársaival?                                 | 49                                                              | 44,5         |
| <b>A felmérésben részt vevő falu- és tanyagondnokok összesen</b> | <b>110</b>                                                      | <b>100,0</b> |

A 9. számú táblázat adatai alapján azt mondhatjuk, hogy minden falu- és tanyagondnok kapcsolatban áll a polgármesteri hivatal munkatársaival, és csaknem mindannyian a polgármesterrel, a jegyzővel és a háziorvossal is. Legkevésbé pedig a munkaügyi központ előadóival, ill. a teleház vezetőjével állnak kapcsolatban. A 9. számú tábla adatai nyilvánvalóan azt is tükrözik, hogy kik azok a szakemberek, akik minden településen megtalálhatók, elérhetők (pl.: háziorvos, polgármester).

A kitöltőknek lehetőségük volt egyéb munkakapcsolataik említésére is. Jellemzően a következő személyeket említették: postások, gyógyszertárak dolgozói, élelmiszerbolti eladók, kommunális dolgozók, állatorvosok, civil szervezetek képviselői és a szomszéd település pedagógusai.

Az ezt követő kérdés kapcsán arra kértük a kérdőívet kitöltő falu- és tanyagondnokokat, értékeljék, hogy *a fenti táblázatban felsorolt szakemberekkel jellemzően milyen jellegű a kapcsolatuk*. Ebben az esetben is lehetőség volt több válasz megjelölésére. Azt az eredményt

kaptuk, hogy az esetek 90,0%-ában a kapcsolat jellemzője az, hogy a falu- vagy tanyagondnok segítséget kér az érintett szakembertől a falubeliek problémájának megoldására. A válaszadók 88,2%-a értesíti az adott szakembert, ha a falubeliek közül valakinek problémája van. Az esetek több mint háromnegyedében (78,2%) a kapcsolat azt jelenti, hogy a falu- vagy tanyagondnok az adott szakemberhez szállítja a falubelieket. A felsoroltaknál lényegesen alacsonyabb arányban jellemezték úgy a falu- és tanyagondnokok az adott szakemberrel való kapcsolatukat, hogy kikérik annak véleményét a saját munkájuk végzéséhez (46,4%), illetve, hogy az adott szakembereket szállítják a faluba (39,1%).

A falu- és tanyagondnokok kapcsolatrendszerének körüljárásánál megkérdeztük azt is, hogy  *mennyire szoros a kapcsolatuk a polgármesterrel, a jegyzővel és a képviselőtestülettel*. Ennek értékelésénél a hatfokozatú skálán az 1-es érték jelentette, hogy egyáltalán nincs kapcsolatuk, a 6-os pedig azt, hogy nagyon szoros a kapcsolat az adott személlyel. A falu- és tanyagondnokok a polgármesterrel való kapcsolatukat értékelték a legszorosabbnak, az átlagos pontszám ebben az esetben 5,41. Ezt követi a jegyzővel való kapcsolat átlagos értéke, ami 4,92, majd a képviselőtestülettel való kapcsolaté, 4,74. Mindhárom esetben 6-os a leggyakoribb választott érték.

A sorrend ugyanilyen módon alakult az arra a kérdésre adott válaszok alapján is, hogy  *mennyire segíti a polgármesterrel, a jegyzővel és a képviselőtestülettel való kapcsolata a munkáját*. Ez esetben a skála 1-es értéke jelentette, ha egyáltalán nem segíti, a 6-os érték pedig azt, hogy teljes mértékben segíti a válaszadó munkáját az adott személlyel való kapcsolata. Tehát a legmagasabb átlagos értéket a polgármesterrel (5,47), majd a jegyzővel (4,96) és a képviselőtestülettel (4,62) való kapcsolat kapta. Az átlagos értékeket tekintve azt mondhatjuk, hogy mindhárom kapcsolatról úgy tartják a falu- és tanyagondnokok, hogy jelentős mértékben segíti munkájukat. Ha a szélső értékek gyakoriságát vesszük szemügyre, akkor azt tapasztaljuk, hogy mindhárom esetben csupán egy-egy olyan válaszadó volt, aki az 1-es értéket jelölte meg.

Megkérdeztük továbbá azt is, hogy a falu- és tanyagondnokok milyen mértékű *önállóságot* tartanak megfelelőnek feladataik ellátásában, illetve azt, hogy milyen mértékű önállóságuk van jelenleg. (Ez esetben is egy hatfokozatú skálát alkalmaztunk, melyen az 1-es érték jelentette, hogy egyáltalán nem, a 6-os pedig azt, hogy teljes mértékben önálló.) A két átlagos érték között különbség tapasztalható, ha nem is túl nagy. A falu- és tanyagondnokok által

szükségesnek tartott önállóság átlagos értéke (4,67) magasabb, mint a jelenlegi önállóságuk értéke (4,36). Ha a szélső értékeket vesszük szemügyre, azt láthatjuk, hogy az első esetben 3 fő jelölte meg az 1-es értéket, tehát ők (2,7%) egyáltalán nem tartják szükségesnek az önállóságot feladataik elvégzésében, míg egyötödük (20,0%) a 6-os értéket jelölte meg, tehát teljes mértékű önállóságot tartana szükségesnek. Ugyanakkor a második esetben, a falu- és tanyagondnokok jelenlegi önállósága kapcsán mindkét szélső érték aránya alacsonyabb, az 1-es értéket csupán egy fő jelölte meg, tehát ő egyáltalán nem önálló a feladatai ellátásában, a 6-os értéket pedig 12 fő(10,9%) jelölte meg, ők teljes mértékben önállóan végzik munkájukat.

A felmérés során arra is kíváncsiak voltunk, hogy *a falu- és tanyagondnokok véleménye szerint hogyan lehetne javítani a szolgálat munkáját* településükön. Ezúttal is egy hatfokozatú skála szolgált az általunk felsorolt tényezők értékelésére. A skála 1-es értéke jelentette azt, hogy egyáltalán nem, a 6-os érték pedig azt, hogy igen nagymértékben javítaná a szolgálat munkáját az adott tényező. A válaszok alakulását a 10. számú táblázat mutatja.

**10. sz. táblázat**

***A falu- és tanyagondnoki szolgálat munkáját javító tényezők***

| Mennyiben javítaná a szolgálat munkáját...           | Válaszadók száma | Átlagos érték | Leggyakoribb érték | 1-es értéket választók száma |      | 6-os értéket választók száma |      |
|------------------------------------------------------|------------------|---------------|--------------------|------------------------------|------|------------------------------|------|
|                                                      |                  |               |                    | fő                           | %    | fő                           | %    |
| az önálló iroda és megfelelőbb eszközök biztosítása? | 93               | 4,20          | 6                  | 14                           | 12,7 | 33                           | 30,0 |
| jobb gépjármű biztosítása?                           | 97               | 4,89          | 6                  | 9                            | 8,2  | 54                           | 49,1 |
| több, falu- és tanyagondnoknak szóló képzés?         | 91               | 3,91          | 5                  | 6                            | 5,5  | 12                           | 10,9 |
| magasabb falu- és tanyagondnoki fizetés?             | 96               | 5,29          | 6                  | -                            | -    | 54                           | 49,1 |
| nagyobb normatíva?                                   | 105              | 5,59          | 6                  | 1                            | 0,9  | 76                           | 69,1 |
| enyhébb jogi szabályozás?                            | 92               | 3,83          | 4                  | 11                           | 10,0 | 16                           | 14,5 |
| szigorúbb jogi szabályozás?                          | 89               | 2,67          | 1                  | 31                           | 28,2 | 5                            | 4,5  |
| kevesebb adminisztráció?                             | 97               | 4,41          | 5                  | 4                            | 3,6  | 27                           | 24,5 |
| több adminisztráció?                                 | 90               | 1,93          | 1                  | 47                           | 42,7 | -                            | -    |

Láthatjuk a 10. számú táblázat adataiból, hogy válaszadóink a normatíva emeléséről gondolják leginkább, hogy igen nagy mértékben javítaná a szolgálat munkáját a településen (átlagos érték 5,59). Legkevésbé pedig a több adminisztrációról (1,93) és a szigorúbb jogi szabályozásról (2,67) vélik azt, hogy segítené a szolgálat munkáját. A szélső értékeket tekintve nem volt olyan válaszadó, aki 6-os értéket jelölt volna meg a több adminisztrációnál, illetve olyan, aki 1-es értéket jelölt volna a magasabb falu- és tanyagondnoki fizetésnél.

A következőkben felsoroltunk néhány állítást, és arra kértük a falu- és tanyagondnokokat, hogy egy hatfokozatú skálán jelöljék, hogy milyen mértékben értenek egyet az adott kijelentéssel. A skála 1-es értéke jelentette, ha a válaszadó egyáltalán nem, a 6-os pedig azt, ha teljes mértékben egyetért az adott állítással. Az ezzel kapcsolatos részletes adatokat a 11. számú táblázat mutatja.

**11. sz. táblázat**

**A falu- és tanyagondnokok vélekedése önmagukról II.**

| Ön milyen mértékben ért egyet az alábbi állításokkal?              | Válaszadók száma | Átlagos érték | Leggyakoribb érték | 1-es értéket választók száma |      | 6-os értéket választók száma |      |
|--------------------------------------------------------------------|------------------|---------------|--------------------|------------------------------|------|------------------------------|------|
|                                                                    |                  |               |                    | fő                           | %    | fő                           | %    |
| A tanya- és falugondnok a falu sofőrje.                            | 106              | 3,13          | 1                  | 33                           | 30,0 | 21                           | 19,1 |
| A tanya- és falugondnok a falu szociális munkása.                  | 104              | 4,76          | 5                  | 7                            | 6,4  | 34                           | 30,9 |
| A tanya- és falugondnok a falu mindenese.                          | 108              | 5,03          | 6                  | 3                            | 2,7  | 58                           | 52,7 |
| A tanya- és falugondnok a polgármester és a jegyző sofőrje.        | 106              | 1,74          | 1                  | 69                           | 62,7 | 1                            | 0,9  |
| A tanya- és falugondnok a polgármester és a jegyző bizalmi embere. | 106              | 3,82          | 4                  | 15                           | 13,6 | 21                           | 19,1 |
| A tanya- és falugondnok a lakosság szószólója.                     | 106              | 4,11          | 5                  | 9                            | 8,2  | 24                           | 21,8 |

Láthatjuk a 11. számú táblázatban, hogy a válaszadó falu- és tanyagondnokok leginkább azzal az állítással értenek egyet, mely szerint: „A tanya- és falugondnok a falu mindenese”. Ebben az esetben az átlagos érték 5,03, a leggyakrabban választott érték pedig a 6-os volt. Legkevesbé pedig azzal az állítással értenek egyet, hogy „A tanya- és falugondnok a polgármester és a jegyző sofőrje”, az itt kapott átlagos érték 1,74, a leggyakoribb érték az 1-es volt. Mindezt megerősíti a szélső értékek gyakoriságának vizsgálata is. A válaszadók közel kétharmada (62,7%) egyáltalán nem ért egyet azzal az állítással, hogy „A tanya- és falugondnok a polgármester és a jegyző sofőrje”. Ugyanakkor a válaszadók több mint fele (52,7%) teljes mértékben egyetért azzal, hogy „A tanya- és falugondnok a falu mindenese”.

Kérdést tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy a falu- és tanyagondnoknak a településen kikkel, illetve *mely csoportokkal nincsen kapcsolata* munkája során, és ennek jellemzően mi az oka. Erre a kérdéscsoportra meglehetősen kevesen adtak választ.

A felmérésben szereplő falu- és tanyagondnokok közül 28 fő (25,5%) jelezte, hogy munkája során nincsen kapcsolata romákkal, melynek okaként azt jelölték meg, hogy a településen nem élnek romák. A falu- és tanyagondnokok egyötöde, 23 fő (20,9%) mondta azt, hogy nincs

kapcsolata a táppénzen lévőkkel, és 20 főnek (18,2%) nincsen kapcsolata munkája során munkavállalókkal. Az okok között az szerepelt, hogy nem kérnek, illetve nem fogadnak el segítséget az adott csoport tagjai.

A falugondnokok és tanyagondnokok számára készített kérdőíven kérdéseket tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy a 2004. évben jeleztek-e a munkájuk során tapasztalt problémát olyan személyeknek, akik a probléma orvoslásában kompetensebbek, illetve segítséget nyújthatnak annak megoldásához. Megkérdeztük továbbá, hogy a válaszadó hány alkalommal jelzett problémát az adott személynek, illetve milyen módon tette azt.

A 12. számú táblázat a falugondnokok, tanyagondnokok által 2004. évben tett jelzések megoszlását tartalmazza aszerint, hogy kinek jelzett a falu-, illetve a tanyagondnok, valamint a jelzés módja, a jelzések átlagos száma szerint.

**12. sz. táblázat**

*A falu- és tanyagondnokok által a 2004. évben tett jelzések megoszlása*

| Kinek tett jelzést a falu- és tanyagondnok? |    | Jelzett-e a falu- és tanyagondnok az adott személynek? |                       |      | A válaszadó falu- és tanyagondnokok száma | Az adott személynek tett jelzések átlagos száma |
|---------------------------------------------|----|--------------------------------------------------------|-----------------------|------|-------------------------------------------|-------------------------------------------------|
|                                             |    | igen, hivatalosan                                      | igen, nem hivatalosan | nem  |                                           |                                                 |
| a gyermekjóléti szolgálat munkatársának     | fő | 14                                                     | 36                    | 55   | 105                                       | 4,7                                             |
|                                             | %  | 13,3                                                   | 34,3                  | 52,4 | 100,0                                     |                                                 |
| a családsegítő szolgálat munkatársának      | fő | 12                                                     | 35                    | 53   | 100                                       | 6,4                                             |
|                                             | %  | 12,0                                                   | 35,0                  | 53,0 | 100,0                                     |                                                 |
| a védőnőnek                                 | fő | 4                                                      | 19                    | 80   | 103                                       | 4,1                                             |
|                                             | %  | 3,9                                                    | 18,4                  | 77,7 | 100,0                                     |                                                 |
| a házi orvosnak, körzeti nővérnek           | fő | 18                                                     | 50                    | 35   | 103                                       | 11,0                                            |
|                                             | %  | 17,5                                                   | 48,5                  | 34,0 | 100,0                                     |                                                 |
| a pedagógusoknak                            | fő | 9                                                      | 22                    | 72   | 103                                       | 6,9                                             |
|                                             | %  | 8,7                                                    | 21,4                  | 69,9 | 100,0                                     |                                                 |
| a polgármesteri hivatal munkatársának       | fő | 35                                                     | 48                    | 22   | 105                                       | 13,5                                            |
|                                             | %  | 33,3                                                   | 45,7                  | 21,0 | 100,0                                     |                                                 |
| a házi gondozónak                           | fő | 13                                                     | 21                    | 65   | 99                                        | 11,1                                            |
|                                             | %  | 13,1                                                   | 21,2                  | 65,7 | 100,0                                     |                                                 |

Láthatjuk a 12. számú táblázat adataiból, hogy két eset – a házi orvosnak, körzeti nővérnek és a polgármesteri hivatal munkatársának tett jelzések – kivételével azok az értékek a legmagasabbak, melyek szerint nem tett jelzést a falugondnok, tanyagondnok az adott

személynek. A falugondnok és tanyagondnok munkája során tapasztalt problémák hivatalos jelzése legnagyobb számban és arányban a házi orvos, körzeti nővér felé (48,5%) és a polgármesteri hivatal valamely munkatársa felé (45,7%) történt meg az adatok tanúsága szerint.

Azt is láthatjuk, hogy eltérő arányban ugyan, de minden esetben találkozunk nem hivatalos jelzésekkel is. A hivatalos és a nem hivatalos jelzéseket együtt vizsgálva is azt tapasztaljuk, hogy a legjellemzőbb, hogy a házi orvosnak, körzeti nővérnek, illetve a polgármesteri hivatal valamely munkatársának jelzik a tapasztalt problémát a falu- és tanyagondnokok. A többi felsorolt személynek való jelzés kisebb arányban jellemző, esetükben a hivatalos és nem hivatalos jelzések együttes aránya 50,0% alatt marad, míg a házi orvos, körzeti nővér esetében 66,0%, a polgármesteri hivatal munkatársainak esetében pedig 79,0%. Ez esetleg utalhat arra, hogy munkájuk során leginkább a polgármesteri hivatal munkatársaival, illetve a házi orvossal, körzeti nővérrel vannak szorosabb kapcsolatban, illetve leginkább tőlük számíthatnak segítségre. S ők azok, akik szinte minden településen megtalálhatók, elérhetők.

A jelzések átlagos számát tekintve az láthatjuk, hogy a legtöbb – átlagosan 13,5 – jelzés a polgármesteri hivatal munkatársaihoz érkezett, ezt követi a házi gondozónak jelzett problémák átlagos száma (11,1), majd a házi orvosnak, körzeti nővérnek adott jelzések átlagos száma (11,0). A legkevesebb számú – átlagosan 4,1 – jelzést a védőnők felé tették a falugondnokok, illetve tanyagondnokok.

Kíváncsiak voltunk arra, hogy a falu- és tanyagondnokok véleménye szerint mivel mérhető leginkább *munkájuk eredményessége*. Ennek kapcsán zárt és nyitott kérdést egyaránt feltettünk. A zárt kérdések kapcsán az általunk megadott válaszlehetőségeket kellett értékelniük a válaszadóknak egy hatfokozatú skálán, melyen az 1-es érték jelentette azt, hogy az adott módon egyáltalán nem mérhető, a 6-os érték pedig azt, hogy az adott módon teljes mértékben mérhető az általuk végzett munka eredményessége.

### 13. sz. táblázat

*A falugondnoki, tanyagondnoki munka eredményességének mérése a válaszadók szerint*

| Ön szerint mérhető-e munkájának eredményessége...     | A válaszok átlagos értéke |
|-------------------------------------------------------|---------------------------|
| a célcsoportok elégedettségével?                      | 4,94                      |
| a szolgáltatást igénybe vevők számának növekedésével? | 4,81                      |
| az étkeztetést igénybe vevők számának növekedésével?  | 3,90                      |

A 13. számú táblázatban látható átlagos értékek szerint mindhárom tényezőt úgy értékelték a válaszadók, hogy azok alkalmasak a munkájuk eredményességének mérésére. A legmagasabbra (4,94) a célcsoportok elégedettségét értékelték, tehát úgy látják, hogy leginkább ezzel mérhető az általuk végzett munka eredményessége. A fentieket támasztják alá azok a szöveges válaszok, melyeket a nyitott kérdésre adtak a falu- és tanyagondnokok, tehát ők maguk fogalmazhatták meg, hogy mivel mérhető leginkább munkájuk eredményessége. Itt is a lakosság, illetve a rászorulóknak elégedettségét, pozitív visszajelzéseit és bizalmát hangsúlyozták a válaszadó falu- és tanyagondnokok. Néhányat illusztrációként idézünk:

„A falu népének pozitív véleményével.”

„A faluban élők visszajelzésével, elégedettségével.”

„A tanyákon élők elégedettségével.”

„Az emberek megelégedésével és személyemhez való viszonyulásukkal.”

„Az idősek, a rászorulóknak elégedettségével.”

### A jegyzők és polgármesterek vélekedése a szolgáltatásról

Kutatásunk során 243 polgármestert és 249 jegyzőt kerestünk meg önkéntes kérdőívünkkel, melyek közül kitöltött kérdőívet 91 polgármestertől (visszaküldési arány 37,4%) és 110 jegyzőtől (visszaküldési arány 44,2%) kaptunk vissza. Teljes adatbázisunk tehát 201 fő válaszait tartalmazza. A kérdőív jellemzően arra keresett válaszokat, hogy a megkérdezettek hogyan vélekednek a tanya- és falugondnoki szolgálatok működéséről.

Azzal kapcsolatban, hogy válaszadóink mely régiókban tevékenykednek, a 14. számú táblázat ad tájékoztatást.

#### 14. sz. táblázat

A kitöltők tisztsége, beosztása régió szerint

| A kitöltő tisztsége,<br>beosztása |    | Régió              |                     |                  |                    |                  |            | Összesen |
|-----------------------------------|----|--------------------|---------------------|------------------|--------------------|------------------|------------|----------|
|                                   |    | Közép-Du<br>nántúl | Nyugat-Du<br>nántúl | Dél-Dunán<br>túl | Észak-Ma<br>gyaro. | Észak-Alfö<br>ld | Dél-Alföld |          |
| polgármester                      | fő | 7                  | 12                  | 26               | 23                 | 9                | 14         | 91       |
|                                   | %  | 41,2               | 35,3                | 51,0             | 45,1               | 39,1             | 56,0       | 45,3     |
| jegyző                            | fő | 10                 | 22                  | 25               | 28                 | 14               | 11         | 110      |
|                                   | %  | 58,8               | 64,7                | 49,0             | 54,9               | 60,9             | 44,0       | 54,7     |
| Összesen                          | fő | 17                 | 34                  | 51               | 51                 | 23               | 25         | 201      |
|                                   | %  | 100,0              | 100,0               | 100,0            | 100,0              | 100,0            | 100,0      | 100,0    |

Az első szembetűnő információ a 14. táblázatból, hogy Közép-Magyarországról nem érkezett vissza kitöltött kérdőív. Szintén látható, hogy a polgármesterek aránya az adatbázisban a

nyugat-dunántúli régióban a legalacsonyabb (35,3%) és a dél-alföldi régióban a legmagasabb (56,0%).

A település lélekszáma szerint csoportosított adatokat a 15. számú táblázat mutatja.

**15. sz. táblázat**

*A kitöltők tisztsége, beosztása a szolgálatot működtető település lélekszáma szerint*

| A kitöltő tisztsége,<br>beosztása |    | A település lélekszáma (fő) |              |                  |                  |                  |                    | Összesen     |
|-----------------------------------|----|-----------------------------|--------------|------------------|------------------|------------------|--------------------|--------------|
|                                   |    | 0 – 499                     | 500 – 999    | 1 000 –<br>1 999 | 2 000 –<br>4 999 | 5 000 –<br>9 999 | 10 000 –<br>19 999 |              |
| polgármester                      | fő | 47                          | 21           | 13               | 9                | 1                | -                  | <b>91</b>    |
|                                   | %  | 43,9                        | 43,8         | 46,4             | 56,3             | 100,0            | -                  | <b>45,3</b>  |
| jegyző                            | fő | 60                          | 27           | 15               | 7                | -                | 1                  | <b>110</b>   |
|                                   | %  | 56,1                        | 56,3         | 53,6             | 43,8             | -                | 100,0              | <b>54,7</b>  |
| <b>Összesen</b>                   | fő | <b>107</b>                  | <b>48</b>    | <b>28</b>        | <b>16</b>        | <b>1</b>         | <b>1</b>           | <b>201</b>   |
|                                   | %  | <b>100,0</b>                | <b>100,0</b> | <b>100,0</b>     | <b>100,0</b>     | <b>100,0</b>     | <b>100,0</b>       | <b>100,0</b> |

Az adatbázisunkban szereplő jegyzők és polgármesterek tehát jellemzően ötezer főnél kisebb településeken dolgoznak. Ezen belül is adataink 53,2%-a ötszáz főnél kisebb településekről származik.

A szolgálatok működésére vonatkozó első kérdésünk az volt, hogy a kitöltő véleménye szerint *a tanya- és falugondnok kiknek milyen mértékben kell, hogy segítséget nyújtson*. E kérdés esetében a hatfokú skála 1-es értéke jelezte, ha adott személynek vagy csoportnak egyáltalán nem kell, hogy segítséget nyújtson a tanya-, illetve falugondnok, a 6-os érték pedig, ha teljes mértékben szükséges a segítségnyújtás. Bár az egyes személyek, illetve csoportok esetében eltérő volt a válaszadók száma, az eltérés nem nevezhető jelentősnek, így adataink összehasonlítása lehetséges. Azt tapasztaltuk, hogy kitöltőink véleménye szerint leginkább az időseket kell, hogy segítse a tanya- és falugondnok; ez esetben kaptuk a legmagasabb (5,86) átlagos pontszámot. Hasonlóan magasnak nevezhetők még a fogyatékossgal élők (5,70), a betegek (5,66), valamint a rászorulóknak esetében (5,50) kapott átlagos pontok. Ugyanakkor a kitöltők véleménye szerint a legkevésbé a munkavállalók szorulnak a tanya- és falugondnokok segítségére, hiszen esetükben a legalacsonyabb (2,86) az átlagos pontszám. Ha az egyes érték gyakoriságát nézzük (tehát azt, hogy mely csoport esetében a legmagasabb azon kitöltők aránya, akik szerint egyáltalán nem kell az adott csoportnak tanya- és falugondnoki segítséget nyújtani), azt találjuk, hogy ez esetben is a munkavállalók vezetnek (19,1%), ugyanakkor figyelemre méltó, hogy ezt a csoportot a családon belül bántalmazott gyermekek (12,7%) és felnőttek (13,8%) követik. A hatos érték gyakorisága megegyezik a legmagasabb átlagos értéknél tapasztaltakkal, azaz az idősek esetében a leggyakoribb (87,6%), és ugyancsak magas a fogyatékossgal élők, betegek és rászorulóknak csoportjánál.

Ha kitöltők szerint csoportosítjuk az adatokat, az egyes csoportok és személyek esetében tapasztalt átlagos pontszámok az alábbiak szerint alakulnak (lásd 16. számú táblázat).



**16. sz. táblázat**

**A tanya- és falugondnokok által segített személyek és csoportok esetén kapott átlagos pontszám a kitöltő tisztsége, beosztása szerint**

| A segítséget igénybe vevő személy / csoport | Átlagos pontszám |             |
|---------------------------------------------|------------------|-------------|
|                                             | polgármester     | jegyző      |
| polgármester                                | <b>4,13</b>      | <b>3,85</b> |
| jegyző                                      | 3,55             | 3,51        |
| idős emberek                                | 5,89             | 5,84        |
| gyermekes családok                          | 5,12             | 5,05        |
| munkanélküliek                              | 4,32             | 4,32        |
| szegények                                   | 4,81             | 4,84        |
| romák                                       | 4,43             | 4,37        |
| munkavállalók                               | <b>2,99</b>      | <b>2,76</b> |
| a polgármesteri hivatal munkatársai         | <b>3,82</b>      | <b>3,58</b> |
| betegek                                     | <b>5,81</b>      | <b>5,52</b> |
| fogyatékossgal élők                         | 5,70             | 5,71        |
| fiatalok                                    | <b>3,62</b>      | <b>3,33</b> |
| rászorulók                                  | <b>5,43</b>      | <b>5,56</b> |
| teljes lakosság                             | <b>3,95</b>      | <b>3,84</b> |
| családon belül bántalmazott gyermekek       | 4,20             | 4,14        |
| családon belül bántalmazott felnőttek       | <b>3,73</b>      | <b>4,01</b> |
| védőnő                                      | <b>4,09</b>      | <b>3,88</b> |
| pedagógusok                                 | <b>3,88</b>      | <b>3,65</b> |
| házi orvos                                  | <b>4,26</b>      | <b>4,04</b> |
| gyermekjóléti szolgálat munkatársai         | 4,51             | 4,50        |
| családsegítő szolgálat munkatársai          | 4,56             | 4,47        |

A 16. számú táblázatban kiemeltük azoknak a személyeknek és csoportoknak a pontszámát, amelyek esetében a polgármesterek és jegyzők által adott átlagos pontszám eltérése legalább 0,1 pont. E szerint a polgármestereknél magasabb pontszámokat találunk a polgármester, a munkavállalók, a polgármesteri hivatal munkatársai, a betegek, a fiatalok, a teljes lakosság, a védőnő, a pedagógusok, valamint a házi orvos esetében. A jegyzők azonban átlagosan magasabb pontszámot adtak a rászorulók és a családon belül bántalmazott felnőttek esetében.

Előző kérdésünk arra vonatkozott, hogy a kitöltő véleménye szerint kiknek milyen mértékben kell, hogy segítséget nyújtsanak a tanya- és falugondnokok. A következő kérdés pedig azt firtatta, hogy *a tanya- és falugondnokok jelenleg milyen mértékben nyújtanak segítséget az imént elemzett csoportok számára*. Ez esetben az 1-es érték jelentette, ha adott csoportnak vagy személynek a tanya- vagy falugondnok egyáltalán nem nyújt segítséget, a 6-os érték pedig, ha teljes mértékben segítséget nyújt. Összesített adataink a következő képet mutatják: az előző kérdésre adott válaszokhoz képest a sorrendek nem változtak, ugyanakkor az értékek némiképp igen. Azaz, bár az idős emberek esetében a szükséglet kapcsán 5,86 átlagpontot,

addig a teljesítés kapcsán 5,60 pontot kaptunk, tehát a számukra nyújtott segítség némiképp elmarad az elvárttól. A munkavállalók esetében ugyanezt figyelhetjük meg, hiszen a csoportnál az elvárt segítség átlagos pontszáma 2,86, ugyanakkor a ténylegesen megkapott segítség esetében már csak átlagosan 2,68 pontot kaptunk. Hasonló tendenciát találunk, ha az 1-es és 6-os értéket választók arányát tekintjük. Ez esetben is a munkavállalók csoportjánál találjuk a legtöbb 1-es értéket (25,5%), ám ez meghaladja az elvárt segítségnél tapasztaltakat (19,1%). Ugyancsak ilyen irányú az eltérés a családon belül bántalmazott felnőtteknél (az elvárt segítség kapcsán az 1-es értéket választók aránya 13,8%, a kapott segítségnél 1-es értéket választók aránya azonban 22,9%) és a családon belül bántalmazott gyermekeknél (12,7%-ról az 1-es értéket választók aránya 18,8%-ra emelkedett). Az idős emberek esetében a 6-os értéket választók aránya szintén csökkent (87,6%-ról 71,4%-ra).

A kitöltők – tisztségük, beosztásuk szerint csoportosítva – az alábbiak szerint vélekednek az egyes csoportok számára nyújtott tanya- és falugondnoki segítség mértékéről (lásd 17. számú táblázat).

**17. sz. táblázat**

**A tanya- és falugondnokok által jelenleg segített személyek és csoportok esetén kapott átlagos pontszám a kitöltő tisztsége, beosztása szerint**

| A segítséget igénybe vevő személy / csoport | Átlagos pontszám |        |
|---------------------------------------------|------------------|--------|
|                                             | polgármester     | jegyző |
| polgármester                                | 4,17             | 4,18   |
| jegyző                                      | 3,46             | 3,53   |
| idős emberek                                | 5,63             | 5,59   |
| gyermekes családok                          | 4,98             | 4,73   |
| munkanélküliek                              | 4,09             | 3,93   |
| szegények                                   | 4,55             | 4,44   |
| romák                                       | 4,00             | 4,06   |
| munkavállalók                               | 2,76             | 2,62   |
| a polgármesteri hivatal munkatársai         | 3,78             | 3,75   |
| betegek                                     | 5,48             | 5,30   |
| fogyatékossgal élők                         | 5,24             | 5,30   |
| fiatalok                                    | 3,52             | 3,24   |
| rászoruló                                   | 5,23             | 5,23   |
| teljes lakosság                             | 3,94             | 3,71   |
| családon belül bántalmazott gyermekek       | 3,73             | 3,62   |
| családon belül bántalmazott felnőttek       | 3,33             | 3,47   |
| védőnő                                      | 3,94             | 3,63   |
| pedagógusok                                 | 3,82             | 3,39   |
| házi orvos                                  | 4,32             | 3,77   |
| gyermekjóléti szolgálat munkatársai         | 4,43             | 4,12   |
| családsegítő szolgálat munkatársai          | 4,40             | 4,01   |

Ha adatainkat ismételtén a szükségletekhez viszonyítjuk, és azokat a csoportokat és személyeket nézzük, melyek esetében a két beosztás között legalább 0,1 pontos különbség volt, azt tapasztaljuk, hogy például a polgármesternek nyújtott segítség esetében átlagos pontszámaink mindkét tisztség, illetve beosztás mentén magasabbak. Tehát – főként a jegyzők esetében – elmondható, hogy meglátásuk szerint a polgármester több segítséget kap a tanya- és falugondnokoktól, mint amennyire szüksége lenne (a szükségletek kapcsán e csoport 3,85 pontot kapott átlagosan a jegyzőktől). (Hasonlókat tapasztaltunk a polgármesteri hivatal munkatársaival kapcsolatban.) A munkavállalók mindkét kitöltői csoport esetében a kapott segítséget tekintve alacsonyabb átlagos pontszámot kaptak, mint a szükségletek kapcsán. Ugyanez látható a betegek, a fiatalok, a rászorulóknak, a teljes lakosság, a családon belül bántalmazott felnőttek, a védőnő és a pedagógusok esetében. A háziorvosok kapcsán a polgármesterek úgy vélik, több segítséget kapnak, mint amennyire szükségük lenne (a szükségleteknél átlagos pontszámuk 4,26 volt), ám a jegyzők úgy látják, a kapott segítség nem éri el a szükséges mértéket (a szükségletek esetében átlagos pontszámuk 4,04 volt).

Arra a kérdésre, hogy a kitöltők szerint *a település lakossága milyen mértékben tartja a településen felmerülő problémákra megfelelő megoldásnak a tanya- és falugondnokok tevékenységét*, összesen 185 választ kaptunk. E kérdésnél – szintén a hatfokú skálát alkalmazva – az 1-es érték jelölte, ha a kitöltő szerint egyáltalán nem tartja megfelelőnek a lakosság, a 6-os érték, ha teljes mértékben megfelelőnek tartja. A kérdés kapcsán 4,90 pontos átlagos értéket kaptunk, a leggyakoribb válasz az 5 volt. Egyes értéket 2 válaszadó jelölt meg (1,1%), 6-os értéket pedig 55 válaszadó (29,7%). E kérdés kapcsán a jegyzők valamelyest pesszimistábbak, hiszen esetükben az átlagos pontszám 4,80 volt, szemben a polgármesterekkel, kik átlagosan 5,01 pontot jelöltek e kérdés kapcsán.

Arra a kérdésre, hogy a kitöltők szerint *a település lakossága milyen mértékben tartja hasznosnak a tanya- és falugondnoki szolgálat tevékenységét*, 200 válasz érkezett. (Ez esetben az 1-es érték jelölte, ha a lakosság egyáltalán nem tartja hasznosnak e szolgáltatást a kitöltő véleménye szerint, a 6-os, ha teljes mértékben hasznosnak véli.) A kapott átlagos pontszám 5,27, a leggyakoribb érték pedig a 6 pont volt. Egyes értéket mindössze egyetlen válaszadó jelölt meg (0,5%), a 6-os értéket azonban a válaszadók fele, tehát elmondhatjuk, hogy a kitöltők úgy látják, a lakosság igen hasznosnak tartja a falu- és tanyagondnoki szolgálatok tevékenységét. Adataink alapján e kérdéssel kapcsolatban újfent a polgármesterek bizonyultak

optimistábbnak, hiszen 5,32 átlagos pontszámot kapunk esetükben, míg a jegyzőknél az átlagos érték 5,22 pont.

Azzal kapcsolatban, hogy a *lakosság milyen mértékben tartja megfelelőnek a falu- és tanyagondnoki szolgálatok működését*, 199 válasz érkezett. (Hasonlóan az előzőekhez, itt is az 1-es érték jelölte, ha a kitöltő szerint a lakosság egyáltalán nem tartja megfelelő minőségűnek a szolgáltatást, a 6-os pedig, ha teljes mértékben megfelelő minőségűnek ítélik.) A kitöltők szerint tehát a falu- és tanyagondnoki szolgáltatás minőségét a lakosság 4,92 pontra értékelné átlagosan, a leggyakrabban 5-ös értéket adna. Egyes értéket a válaszadók közül szintén egyetlen fő jelölt (0,5%), a hatos értéket pedig 54 fő (27,1%) választotta. E kérdés kapcsán a polgármesterek és jegyzők közötti különbség – az átlagos pontszámot tekintve – elenyésző: 4,93 (polgármesterek) és 4,92 (jegyzők).

Kérdést tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy a kitöltő véleménye szerint *az átlaghoz képest kik jutnak könnyebben, gyorsabban tanya- és falugondnoki segítséghez*. E kérdés kapcsán a hatfokú skála 1-es értéke jelölte, ha adott személy vagy csoport a kitöltő véleménye szerint egyáltalán nem jut könnyen, gyorsan, a 6-os érték pedig, ha nagyon könnyen, nagyon gyorsan jut segítséghez. A válaszok alapján ismét azt tapasztaljuk, hogy legkönnyebben és leggyorsabban az idős emberek jutnak tanya- és falugondnoki segítséghez (5,65), ugyanakkor legkevésbé a falu befolyásos emberei (2,49). Ezzel szinkronban van az 1-es és 6-os értéket választók aránya, hiszen például az idős emberek esetében nem találunk olyan kitöltőt, aki az 1-es értéket jelölte volna meg (ahogy a fogyatékossgal élők és rászorulók esetében sem), ugyanakkor a falu befolyásos emberei kapcsán a válaszadók több mint kétötöde 1-es értéket jelölt.

Ha a kitöltő tisztsége, beosztása mentén csoportosítjuk az adatokat, az alábbiakat tapasztaljuk (lásd 18. számú táblázat).

**18. sz. táblázat**

***Az igénybevevők átlagos pontszámai a szerint, hogy a tanya- és falugondnoki szolgáltatás igénybevétele mennyire könnyű és gyors esetükben, a kitöltő tisztsége, beosztása szerint***

| A segítséget igénybe vevő személy / csoport | Átlagos pontszám |             |
|---------------------------------------------|------------------|-------------|
|                                             | polgármester     | jegyző      |
| idős emberek                                | 5,59             | 5,69        |
| gyermekes családok                          | <b>4,88</b>      | <b>4,72</b> |
| munkanélküliek                              | <b>3,84</b>      | <b>3,98</b> |
| szegények                                   | 4,53             | 4,56        |
| romák                                       | 4,23             | 4,27        |
| munkavállalók                               | 2,80             | 2,78        |
| a polgármesteri hivatal munkatársai         | 4,02             | 3,93        |
| betegek                                     | <b>5,60</b>      | <b>5,44</b> |
| fogyatékossgal élők                         | 5,45             | 5,48        |
| fiatalok                                    | <b>3,69</b>      | <b>3,29</b> |
| rászoruló                                   | <b>5,18</b>      | <b>5,31</b> |
| teljes lakosság                             | <b>3,95</b>      | <b>3,77</b> |
| családon belül bántalmazott gyermekek       | <b>4,12</b>      | <b>3,79</b> |
| családon belül bántalmazott felnőttek       | <b>3,74</b>      | <b>3,59</b> |
| a rámenősek                                 | 2,81             | 2,85        |
| a falu befolyásos emberei                   | <b>2,60</b>      | <b>2,40</b> |
| a szemérmesek                               | <b>2,67</b>      | <b>2,35</b> |

A 18. számú táblázatban újra azon csoportok értékeit emeltük ki, akik esetében a polgármesterek és jegyzők által adott átlagos pontszámok legalább 0,1 pontos eltérést mutatnak. Látható, hogy ez meglehetősen gyakori, hiszen az esetek több mint felében ezt tapasztaljuk. A legnagyobb arányú (0,4 pontos) eltérést a fiatalok esetében kaptuk.

Arra vonatkozó kérdésünkre, hogy a kitöltők szerint a *tanya- és falugondnok személye mennyire alkalmas e feladat ellátására*, 195 választ kaptunk. Skálánkon az 1-es érték jelezte, ha egyáltalán nem, a 6-os érték pedig, ha teljes mértékben megfelelő személy látja el a tanya- és falugondnoki feladatokat. E kérdés kapcsán igen pozitív a kép, hiszen az átlagos pontszám 5,30, a leggyakoribb érték pedig 6 pont volt. Egyes értéket senki sem jelölt meg, tehát senki sem gondolta úgy a kitöltők közül, hogy a településen dolgozó tanya- vagy falugondnok egyáltalán nem alkalmas feladata ellátására. Sőt, 2-es értéket is mindössze 4 válaszadó (2,1%) jelölt meg. A 6-os érték gyakorisága pedig kiemelkedő: a válaszadók 57,4%-a (112 fő) ezt választotta. A polgármesterek és jegyzők közötti különbség nem számottevő: az első csoport átlagosan 5,36, a második csoport 5,26 pontot adott.

Azt is tudakoltuk a kérdőívben, hogy *a kitöltő miként tekint a tanya- és falugondnokra*. Ez esetben az 1-es érték jelölte, ha a kitöltő egyáltalán nem tekint adott módon a tanya- vagy

falugondnokra, a 6-os érték pedig, ha teljes mértékben adott módon tekint rá. A kérdőív kitöltői jellemzően az önkormányzat munkatársának tekintik a tanya- és falugondnokokat, hiszen ez esetben az átlagos pontszám 5,43. A legkevésbé pedig az jellemző, hogy a kitöltők vetélytársuknak tekintik a tanya- és falugondnokokat, hiszen ennek átlagos pontszáma 1,21. Egyben ez utóbbi válasz esetében kaptuk a legnagyobb arányú (90,9%) 1-es értéket. A 6-os érték pedig az önkormányzati munkatárs esetében volt a legjellemzőbb (60,7%).

Azt, hogy a kitöltők tisztsége, beosztása hogyan differenciálja az adatokat, a következő – 19. számú – táblázat mutatja.

**19. sz. táblázat**

***A kitöltők vélekedése a tanya- és falugondnokokról a kitöltő tisztsége, beosztása szerint***

| A kitöltő véleménye szerint a<br>tanya- és falugondnok... | Átlagos pontszám |             |
|-----------------------------------------------------------|------------------|-------------|
|                                                           | polgármester     | jegyző      |
| az önkormányzat munkatársa                                | 5,47             | 5,40        |
| a lakosság által megbízott segítő                         | 4,98             | 4,79        |
| a faluvezetés bizalmi embere                              | <b>4,57</b>      | <b>3,82</b> |
| a falu sofőrje                                            | 2,95             | 2,65        |
| a kitöltő vetélytársa                                     | 1,33             | 1,11        |
| a falu mindenese                                          | <b>4,23</b>      | <b>3,70</b> |

E kérdés kapcsán két esetben találunk jelentős (0,5 pont feletti) eltérést. Egyfelől a faluvezetés bizalmi embereként való meghatározás mentén: míg a polgármesterek inkább adtak e meghatározás esetén magasabb pontokat (átlagosan 4,57), addig a jegyzők véleménye szerint e meghatározás kevésbé jellemző a tanya- és falugondnokokra (átlagos pontszám 3,82). Ugyancsak nagy eltérést tapasztalunk „a falu mindenese” kapcsán: e meghatározás szintén inkább a polgármesterektől kapott nagyobb pontszámot (átlagosan 4,23 pontot), míg kevésbé a jegyzőktől (3,70).

Kérdést tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy a kitöltő véleménye szerint *a település lakossága mennyire bíz a tanya- vagy falugondnokban*. E kérdésnél az 1-es érték a teljes bizalmatlanságot, a 6-os pedig a teljes bizalmat jelölte. E kérdésre 199 választ kaptunk, melyek átlagosan 5,13 pontot eredményeztek. A leggyakoribb érték a 6 pont volt. Egyes értéket senki sem választott, és a kettes érték sem volt túl gyakori: három válaszadónál (1,5%) fordult elő, ezzel szemben a 6-os érték a válaszadók 43,7%-ánál volt jelölt válasz. A kapott átlagos érték a kitöltők tisztsége, beosztása szerint sem eredményezett jelentősebb

különbséget: a polgármesterek meglátása szerint a tanya- és falugondnok iránti bizalom átlagosan 5,15 pontot ér el, míg a jegyzők véleménye szerint 5,11 pontot.

Azonban nem csak a település lakosságának vélhető véleményét kérdeztük, hanem azt is, hogy maga *a kitöltő mennyire bíz a tanya- vagy falugondnokban*. A kapott válaszok száma újfent igen magas: 200. Az 1-es és 6-os érték tartalma megegyezik az előbbieken leírtakkal. Válaszaik alapján a kitöltők valamelyest nagyobb mértékben bíznak a tanya- és falugondnokokban, mint véleményük szerint a lakosság, hiszen ez esetben az átlagos pontszám 5,40 volt, a leggyakoribb érték pedig szintén a 6 pont. Ugyanakkor e kérdésnél találkozunk 1-es értékkel, melyet 2 válaszadó jelölt meg (1,0%), a 6-os érték gyakorisága viszont felülmúlja a lakosság feltételezett értékelésénél tapasztaltat, hiszen a válaszadók 60,5%-a jelölte meg. A polgármesterek és jegyzők között itt sem találunk lényeges eltérést, bár a polgármesterek bizalma valamelyest itt is erősebb: az általuk adott átlagos pontszám 5,44, a jegyzőké azonban 5,35.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy *a kitöltők hogyan vélekednek a tanya- és falugondnoki szolgálatok különböző aspektusairól*. A skálán ez esetben az 1-es érték jelölte, ha adott szempont, illetve körülmény egyáltalán nem megfelelő, a 6-os érték pedig, ha teljes mértékben megfelelő. Azt tapasztaltuk, hogy a kitöltők leginkább a szolgálat hasznosságát látják megfelelőnek (átlagos pontszám 5,60), ezt követi a szolgáltatások jellegének megfelelősége (5,08), a szolgáltatások színvonalának megfelelősége (4,98), végül a legkevésbé a szolgáltatás finanszírozását látják megfelelőnek (3,53). A szélső értékek gyakorisága is ezt tükrözi: 1-es értéket leginkább a finanszírozás mértéke kapott (6,7%), 6-ost pedig a szolgáltatás hasznossága (68,4%).

A kitöltő tisztsége, beosztása szerint csoportosított értékeket a 20. számú táblázat mutatja.

**20. sz. táblázat**

***A kitöltők vélekedése a tanya- és falugondnoki szolgáltatás különböző jellemzői a kitöltő tisztsége, beosztása szerint***

| A kitöltő véleménye szerint milyen mértékben megfelelő a tanya- és falugondnoki szolgálat... | Átlagos pontszám |        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|--------|
|                                                                                              | polgármester     | jegyző |
| finanszírozásának mértéke                                                                    | 3,50             | 3,56   |
| a szolgáltatás hasznossága                                                                   | 5,69             | 5,52   |
| a szolgáltatások jellege                                                                     | 5,15             | 5,03   |
| a szolgáltatások színvonala                                                                  | 4,97             | 5,00   |

Amint látható a 20. számú táblázatban, kiugróan nagy különbségek nem találhatók a polgármesterek és a jegyzők véleménye között. A szolgáltatás hasznosságával és jellegével valamelyest elégedettebbek a polgármesterek, míg a jegyzők a finanszírozás mértékét és színvonalát látják némiképp megfelelőbbnek.

Végül kérdést tettünk fel arra vonatkozóan, hogy a kitöltők meglátása szerint *mitől lehetne megfelelőbb a tanya- és falugondnoki szolgáltatás*. Az 1-es érték jelentette, ha adott szempont indifferens a szolgáltatás szempontjából, a 6-os érték pedig, ha teljes mértékben befolyásolja a szolgáltatást. A kitöltők meglátása szerint leginkább a szolgálatra fordítható pénz összegének emelkedése eredményezné a szolgáltatás javulását, hiszen ez esetben átlagos pontszámunk 5,36, és egyben a 6-os értéket választók aránya is e pontnál a legmagasabb (62,4%). Ugyanakkor a korábbi adatokhoz igazodóan azt tapasztaljuk, hogy a falugondnok személyének megváltoztatása befolyásolná legkevésbé a szolgálat megfelelőbb működését, hiszen ez a szempont kapta a legalacsonyabb átlagos pontszámot (2,68), és egyben a legmagasabb arányú 1-es értéket (45,8%). (Megjegyeznénk ugyanakkor, hogy ez az átlagos pontszám mégis kissé magasnak tűnik ahhoz képest, hogy a tanya- és falugondnok személyének megfelelése 5,30 pontot kapott.)

A kitöltő tisztsége, beosztása megközelítőleg a szempontok felénél okoz jelentősebb különbséget, amint azt a 21. számú táblázat mutatja.

#### 21. sz. táblázat

*A tanya- és falugondnoki szolgáltatás megfelelésének szempontjai a kitöltő beosztása szerint*

| A kitöltő véleménye szerint megfelelőbb lenne a tanya- és falugondnoki szolgáltatás, ... | Átlagos pontszám |             |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|-------------|
|                                                                                          | polgármester     | jegyző      |
| ha több pénz lenne rá                                                                    | 5,37             | 5,34        |
| ha megfelelőbb lenne a tanya- vagy falugondnok személye                                  | <b>2,82</b>      | <b>2,56</b> |
| ha megfelelőbb lenne a tanya- vagy falugondnok képzettsége                               | 2,99             | 2,92        |
| ha többféle szolgáltatást nyújtana                                                       | 3,71             | 3,67        |
| ha több ember tudná igénybe venni                                                        | <b>4,27</b>      | <b>3,78</b> |
| ha minden lakos számára elérhető lenne                                                   | <b>3,88</b>      | <b>3,16</b> |
| ha megfelelőbb eszközökkel rendelkezne                                                   | 4,78             | 4,87        |

Jelentősebb eltérést egyfelől a tanya- és falugondnok személye kapcsán tapasztalunk. A polgármesterek inkább vélik úgy, hogy a tanya- és falugondnok személyének megváltoztatása javítaná a szolgáltatást. Nagyobb eltérés mutatkozik azzal kapcsolatban is, hogy több ember számára lenne szükséges elérhetővé tenni ezt a szolgáltatást, valamint azzal kapcsolatban,

hogy minden lakos számára biztosítani kellene a szolgáltatást igénybevételének lehetőségét:  
mindkét szempont esetében a polgármesterek által adott átlagos pontszám a magasabb.